

آشنایی با

فرهنگ قرآن

تألیف

آیت الله احمد محسنی گرکانی

انتشارات دارالکتب الاسلامیة

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : آشنایی با فرهنگ قرآن : تألیف احمد محسنی کرکانی.
مشخصات نشر : تهران : دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۴۷۲ ص.
شابک : ۸۰۰۰۰ ریال : 978-964-440-473-3
وضعیت فهرست نویسی : فپا.
موضوع : قرآن -- بررسی و شناخت.
موضوع : قرآن -- اخلاق.
رده بندی کنگره : ۱۳۸۹ ۳۵۵۱۵ BP۶۵۳
رده بندی دیویی : ۲۹۷-۱۵۹
شماره کتابخانه ملی : ۲۲۳۱۵۸۶

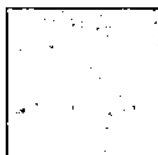

تهران - بازار سلطانی - ۹۹
تلفن: ۵۵۶۲۷۴۴۹ - ۵۵۶۲۰۴۱۰

آشنایی با فرهنگ قرآن

تألیف آیه الله حاج شیخ احمد محسنی کرکانی

- ناشر: دارالکتب الاسلامیه
- تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
- چاپ اول: ۱۳۸۹
- صفحه و قطع: ۴۷۲ صفحه، وزیری
- صفحه آرای: نحوی
- لیتوگرافی: لوح محفوظ
- چاپ: چاپخانه مروی
- شابک: ۳ - ۴۷۳ - ۲۴۰ - ۹۶۴ - ۳ / ۹۷۸ - 473 - 440 - 964 - 978 ISBN:
- حق چاپ برای ناشر محفوظ است
- قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱۷	○ پیش‌گفتار.....
۱۸	نگاهها و برداشت‌های مختلف از قرآن.....
۱۹	برداشت خطرناک از قرآن.....
۱۹	قرآن راهنمای سعادت است.....
۲۱	قرآن کتاب حیات و زندگی.....
۲۲	تاج‌گذاری تعلیم دهندگان قرآن.....
۲۲	معجزه جاویدان.....
۲۵	○ قرآن نوری است هرگز خاموشی ندارد.....
۲۶	قرآن سرچشمه حیات است.....
۲۸	چراغ‌های هدایت در قرآن است.....
۲۹	راه برون رفت از فتنه قرآن است.....
۳۰	نگاهی به فضیلت قرآن مجید.....
۳۲	قرآن ارمغان آسمانی است.....
۳۲	بهره‌گیری از انوار قرآن.....
۳۳	نگاهی به فضیلت قرآن.....
۳۴	عرفان آیات قرآن.....
۳۶	قرآن کتاب اندیشه و تدبیر است.....
۳۷	قرآن کتاب اندیشه و عمل است.....
۳۷	برنامه تعلیم قرآن.....
۳۸	ناپلئون بناپارت و قرآن.....
۳۹	قرآن معجزه الهیه است.....
۴۰	خدا با شماست.....
۴۳	پژوهش در سعادت انسان.....
۴۴	حقیقت سعادت چیست؟.....
۴۷	○ اخلاق و معنویت.....
۴۷	تأثیر تربیت در اخلاق خانواده.....

۴۹	تأثیر اخلاق در تربیت خانواده
۵۰	توصیه اخلاقی امیرالمؤمنین (ع)
۵۰	اثربگذاری نشاط باطنی در اخلاق جوانان
۵۰	راه نجات
۵۱	راه نجات کجاست؟
۵۳	○ نقش اتفاق در اجتماع
۵۳	وظیفه توانگران به بی‌نویان
۵۴	گردش مال در اجتماع
۵۴	مال قوام زندگی است
۵۵	دو مشکل اجتماعی
۵۶	با اندوخته‌های راكد:
۵۷	آه محرومان جهان را بریلا می‌کند
۵۸	در شبهای خلوت حافظ
۵۸	فضیلت نماز شب به روایت محدث قمی ۱
۵۹	○ عمل نیک و پاداش آن
۵۹	نجات انسان
۵۹	عمل نیک زندگی پاکیزه است
۵۹	معیار حیات طیبه
۶۰	عمل نیک و پاداش آن
۶۱	قرآن و همه خوبی‌ها
۶۲	ایمان و عمل صالح گناه را می‌پوشاند
۶۲	تأثیر ایمان در عمل
۶۲	سنجش گناه
۶۳	توحید پایه اخلاق است
۶۵	مانند قرآن نداریم
۶۶	سعادت در بستر زندگی
۶۶	وصیت به اتفاق
۶۷	و اما در آخرت و قیامت
۶۷	سخت‌ترین حالات انسان
۶۸	نقش زکات در اقتصاد
۶۹	مفهوم ادبی و لغوی اقتصاد
۷۰	قرآن و زیر بنای خط اقتصاد
۷۲	فتوای صاحب جواهر فقیه اهل بیت درباره منکر زکات
۷۲	رؤیای صادق
۷۵	○ عوامل انحطاط
۷۵	آثار گناه در زندگی
۷۶	راه نجات و رستگاری

۷۶	ستم کاران لجوج هدایت‌پذیر نیستند
۷۶	عوامل انحطاط جامعه از نگاه قرآن
۷۷	فقر تکوینی و فقر اعتباری
۷۷	بی‌نیازی مطلق
۷۸	فقر مطلق
۷۹	تلاش برای رفع فقر
۸۰	تلخی فقر
۸۰	ثروتمند همه جا عزیز است
۸۱	نیازمندان را در میهمانیها شرکت دهید
۸۱	ساده‌زیستی کارگزاران
۸۲	وظیفه سرمایه‌داران
۸۳	○ پاکیزگی روح
۸۳	خودسازی
۸۶	آیا انسان باید به حال اولیش باقی بماند؟
۸۹	عید فطر
۹۲	عید فطر عید بزرگ مسلمانان است
۹۳	آثار معنوی عید
۹۳	ماه رمضان و تاثیر آن در کلام امام خمینی
۹۳	ماه رمضان اثر کیمیائی دارد
۹۴	تسبیح عالی‌ترین درجه معرفه الله است
۹۴	ماه رمضان اثر اکسیری دارد
۹۵	روز ۲۱ رمضان اولین روز فقدان ولی خدا و خاموش شدن چراغهای هدایت
۹۵	عظمت و جایگاه امیرالمؤمنین
۹۷	ماه رمضان قطعه‌ای از بهشت است
۹۸	ایمان چتر نجات است
۹۹	پرتاب مشرکین به دورترین مکان
۱۰۰	ورود مؤمنان به عالم نور
۱۰۰	عید قربان
۱۰۱	عید الضحی
۱۰۳	آزمایش بزرگ
۱۰۴	دعاهای حضرت ابراهیم
۱۰۹	○ معنا و حقیقت شکر
۱۰۹	سنت پایدار خداوند
۱۰۹	معنای شکر
۱۱۰	حقیقت شکر
۱۱۱	دعای عرفه امام حسین و پژوهش آن
۱۱۲	دعا با تضرع و با خلوص باشد

۱۱۳	شخصیت ما را چه کسی و چه چیزی می‌سازد؟
۱۱۵	○ خودسازی انسان
۱۱۶	انسان سازی مهم‌ترین هدف انبیاء
۱۱۶	فلسفه بعثت انسان سازی است
۱۱۸	مسئولیت‌های آدم‌سازی
۱۱۹	مسئولیت ما و قرآن
۱۲۳	خوبی‌ها از میان بدیها پدید می‌آید
۱۲۳	خودسازی از راه دعا
۱۲۴	قرآن الگوی انسان‌سازی
۱۲۵	قرآن عظیم‌ترین منابع معرفتی
۱۲۶	راهنمایی قرآن
۱۲۶	مسئولیت ما و قرآن
۱۲۶	قرآن مرجع کل است
۱۲۹	○ تفسیر سوره تغابن
۱۳۰	محتوای سوره تغابن
۱۳۱	تسبیح آل محمد در عرش
۱۳۱	صفات عالیّه خداوند
۱۳۱	صفات عالیّه مخصوص اوست
۱۳۳	دو رویکرد زشت و زیبا
۱۳۴	نتیجه عصیان در دنیا
۱۳۵	شلاق عذاب
۱۳۵	ترازوهای عدل
۱۳۶	غبن فاحش و روزگار سیاه
۱۳۷	با امر به معروف و نهی از منکر، دو اصل زیر بنایی اسلام، مشکلات را از بین ببریم
۱۳۸	وظیفه دانشمندان سنگین است
۱۳۹	گناه ترک امر به معروف با ارتکاب گناه برابر است
۱۴۰	دعوت به حق و مبارزه با فساد
۱۴۱	امام حسین ع: دنیای اسلام را منکرات گرفته. قیام می‌کنم
۱۴۲	دو برداشت غلط از اسلام
۱۴۸	خطر جریانها و اقلتها
۱۴۸	جریانهای انحرافی
۱۵۱	○ توحید و بازگشت به رستخیز
۱۵۱	رسالت پیامبران
۱۵۲	دعوت انبیاء در دو جبهه
۱۵۳	اذعاع کفار در بازگشت به زندگی پس از مردن
۱۵۴	اقامه برهان
۱۵۴	غبن در قیامت

۱۵۴	معنای دیگر تغابن
۱۵۵	پیامبر اکرم با همین روش عمل کرد
۱۵۶	کسی که حقیقت را می‌بیند
۱۵۶	قرآن همین گونه به ما می‌آموزد
۱۵۷	برهان دوم
۱۵۹	چگونگی خبر دادن اعمال
۱۶۰	واقعه عظیم رستاخیز
۱۶۱	گسترش دامنه ربوبیت پروردگار
۱۶۲	معنی نوری که خدا نازل کرده
۱۶۲	از نوری که خدا نازل کرد چه اراده شده
۱۶۲	رستاخیز یوم الجمع است
۱۶۳	اما از نظر زمانی
۱۶۴	روز غین و پشیمانی
۱۶۴	مثال بازاری
۱۶۵	محاسبه عمر و غفلت از آن
۱۶۶	يَوْمُ الْخُسْرَةِ
۱۶۷	خودسازی انسان در دنیا
۱۶۷	سرنوشت آنان که لقاء الله را دروغ پنداشتند
۱۶۷	روز حسرت و ندامت
۱۶۹	مالها و فرزندان و همسران وسیله آزمایشند
۱۶۹	شان نزول آیه
۱۷۰	دشمنان شما
۱۷۱	دشمنان سه گانه
۱۷۳	فرق عفو و صفح
۱۷۴	اخلاق نمونه
۱۷۷	○ دشمن‌ترین اسلام و مسلمین
۱۷۷	دشمن خطرناک اسلام
۱۷۸	شیطان دشمن آشکار
۱۸۱	راه شهادت روشن‌ترین راهها
۱۸۳	دیروز و امروز در گرو این دستور
۱۸۴	فتنه امت اسلام
۱۸۵	عیادت دوستان امیرالمؤمنین از آن حضرت
۱۸۶	در محضر رستاخیز
۱۸۷	ما و آزمایش‌ها
۱۹۰	جهان برای انسان صحنه آزمایش است
۱۹۰	جهان میدان آزمایش است
۱۹۱	آزمایش خدا برای چیست؟

۱۹۱	فرق آزمایش الهی با آزمایش بشر
۱۹۲	امتحان الهی از نگاه امیرالمؤمنین علیه السلام
۱۹۳	رمز موفقیت در امتحان
۱۹۴	آزمایش الهی
۱۹۶	حضرت نوح و ساخت کشتی
۱۹۷	یک زن مسلمان الگوی آزمایش
۱۹۸	آزمایش با نعمت
۱۹۹	خدا بندگان سپاسگزار را فراموش نمی‌کند
۲۰۱	○ داوری حق و تسلیم در برابر حق
۲۰۲	اما شان برول
۲۰۳	اولین شاخص حکومت
۲۰۳	هسته‌های مخالف
۲۰۴	مشخصات مارقین
۲۰۴	داوری به حق اولین شاخص حکومت
۲۰۵	مهم‌ترین شاخص حکومت
۲۰۵	قیام مقدس
۲۰۷	○ آشنایی با فرهنگ انسانیت
۲۰۷	روان شناختی
۲۰۹	دیدگاه‌های مختلف درباره معیار انسانیت
۲۱۱	ما چرا علی علیه السلام را انسان کامل می‌دانیم
۲۱۲	۲. مکتب اراده
۲۱۳	تسلط بر نفس
۲۱۸	سفارش به آزادی در اسلام
۲۱۹	نصیحت گرانمایه
۲۲۲	در اجرای احکام تاخیر نگردد
۲۲۲	اوصیکما بتقوی الله
۲۲۵	○ فرهنگ تقوا و فواید آن
۲۲۵	حضرت جواد الائمه را خداوند از سر مامون حفظ کرد
۲۲۸	اثر این دعا
۲۲۸	فوائد تقوا
۲۲۹	افتخارات مکتب ما
۲۳۱	عالی‌ترین افتخار ما
۲۳۱	قرآن معجزه جاودانی و جهانی است
۲۳۳	○ غربی‌ها را دوست خود نگیرید
۲۳۴	ای مسلمانان، یهود و نصاری را دوست خود نگیرید
۲۳۵	مسلمانان از گذشته‌ی خود درس عبرت بگیرند
۲۳۶	رهبر اعظم اسلام یک لحظه با دشمن سازش نکرد

۲۳۶		پیش نهاد سران کفر
۲۳۶		با کفار سازش نکنید
۲۳۷		چرا آیات سوره کافرون تکرار شده است
۲۳۹		استقامت پیغمبر ﷺ در امور
۲۳۹		نتیجه‌ای که باید از بحث بگیریم
۲۴۰		به دوستی و پیمان کفار اعتماد نکنید
۲۴۱		مدیریت کشورهای اسلامی باید به فکر نسل جوان باشد
۲۴۲		بعد دوم مدیریت
۲۴۳		مراعات آداب و اخلاق اسلامی
۲۴۵		چرا حق را انکار می‌کنند
۲۴۶		می‌گویند خدا ما را به این کار امر کرده است
۲۴۷		چرا حق را قبول نمی‌کنند
۲۴۸		علم سه پله دارد
۲۴۸		چرا حق را قبول نمی‌کنند
۲۴۹		با داشتن علم الهی به خدمت طاغوت درآمد
۲۵۱		مناظره‌ای که حق انکار نشد
۲۵۴		جایگاه علمی و شخصیت شیخ مفید اعلی الله مقامه
۲۵۸		بداندیشی و کج‌فهمی از گذشته تا حال
۲۶۱		نگاه بداندیشانه فیلسوف امریکائی درباره شیعه
۲۶۲		علم و ایمان با یکدیگر سازگاری دارند؟
۲۶۳		این همان صدای دُهل است
۲۶۵		○ ریشه تاریخی حادثه کربلا
۲۶۵		در حوزه سیاست
۲۶۷		زمینه‌سازی برای هدم اسلام
۲۶۸		هنوز حسین ﷺ را نشناختیم
۲۶۸		زینب خواهر امام
۲۶۸		متوکل آتش گرفت
۲۶۹		وای حسین کشته شد
۲۶۹		سیاسگزاری امام صادق ﷺ از عزاداران امام حسین ﷺ
۲۷۱		○ امام حسین یک شخصیت حماسی بود
۲۷۱		حماسه: دلاوری (و شجاعت و حمیت)
۲۷۲		حسین ﷺ یک شخصیت حماسی
۲۷۲		حماسه حادثه کربلا
۲۷۵		عوامل قیام سیدالشهداء و علت‌ها
۲۷۷		مرگ بی‌دلیل تهلکه است
۲۷۷		اهداف مقدس قیام کربلا
۲۷۸		امام اگر با یزید بیعت می‌کرد

بیعت با یزید بدعت بود	۲۷۹
مخالفت امام با بیعت	۲۷۹
عبرت‌های عاشورا با فرهنگ قرآن ارتباط تنگاتنگ دارد	۲۸۱
انگیزه خطبه زینب کبری در کوفه	۲۸۲
سه دوره کوتاه از زندگی حضرت امام حسین (ع)	۲۸۴
خطوط اصلی نظامی که پیغمبر اکرم بنا نهاد	۲۸۸
این خطوط را پیامبر ترسیم کردند	۲۸۹
چه شد که جامعه اسلامی از آن حالت به این حالت برگشت	۲۹۰
کسانی که نعمت داده شده‌اند، دو گونه‌اند	۲۹۱
کامل‌الکوارخ این اثر	۲۹۲
چند مثال از خواص	۲۹۳
اکرمین آن مزرعه بزرگ را داشتیم	۲۹۳
اشیای قیمتی بر بار چهل شتر	۲۹۴
قرض خودش را به بیت المال نمی‌داد	۲۹۶
شیطان سعد را بازی داد	۲۹۶
همه غنائم را به پانصد هزار درهم خرید!	۲۹۷
فاسق در جایگاه حاکم	۲۹۷
وقتی معیارها از دست رفت و ارزشها ضعیف شد	۳۰۰
برای ما هم آن را بخواه	۳۰۱
وعده حکومت ری	۳۰۳
ماجرای عاشقانه عاشورا	۳۰۴
روح بزرگ	۳۰۵
امیرالمؤمنین (ع) دارای روح بزرگ	۳۰۵
امام حسین (ع) با روح بزرگ	۳۰۵
آخرین ساعت‌های وداع	۳۰۶
○ آفت‌ها و تسویلات	۳۰۷
خطرناک‌ترین بیماری اجتماعی	۳۰۷
آفت‌های ایمان مؤمن	۳۱۰
امتحان و فتنه	۳۱۲
واژه فتنه در قرآن	۳۱۴
هشدار به جامعه اسلامی	۳۱۶
○ رسالت روحانیت	۳۱۷
رابطه دوستانه مدیران با مردم در فرهنگ نبوی	۳۱۷
نظر فقهی شیخ مفید در احکام اجتماعی اسلام	۳۲۰
نظر شیخ مفید در امر قضاوت	۳۲۱
نظر شیخ طوسی در امر قضاوت	۳۲۲
شیخ طوسی افتخار اسلام و تشیع	۳۲۳

۳۲۳	جایگاه شیخ طوسی اعلی الله مقامه
۳۲۴	شیخ الطائفه پیوسته مدافع شیعیان بود
۳۲۵	هجرت به نجف
۳۲۶	تالیفات شیخ
۳۲۷	○ شاخص‌های حکومت امیرالمؤمنین ۷
۳۲۷	اولین شاخص حکومت علی علیه السلام عدالت بود
۳۲۷	مشخصات مارقین
۳۲۸	جلوه‌های روح بزرگ
۳۲۹	مروت امیرالمؤمنین علیه السلام
۳۳۲	مناجات علی علیه السلام
۳۳۲	دعای کمیل در اوج عرفان
۳۳۵	○ اخلاق اسلامی و نرم‌خویی
۳۳۶	ادب و فرهنگ اسلامی
۳۳۷	دوستی بین اهل ایمان
۳۳۸	آموزش اخلاق اسلامی
۳۳۹	تهاجم فرهنگ غرب و تأثیرگذاری آن
۳۳۹	مبارزه با اهداف امریکا
۳۴۰	سفارش پیامبر اعظم به اخلاق اسلامی
۳۴۱	خیرخواهی برای پیشوایان مسلمین
۳۴۲	نصیحت خیرخواهی است
۳۴۴	امیرالمؤمنین علیه السلام نصیحت می‌کند
۳۴۶	خیرخواهی مؤمنین
۳۴۷	واژه نصیحت و کاربرد آن
۳۴۷	خیرخواهی مؤمنان درباره یکدیگر
۳۴۸	جهت‌گیری خیرخواهان
۳۴۸	تفاوت میان طاعت و نصیحت
۳۵۱	○ نگاهی همه سویه به زندگی
۳۵۱	اما زندگی تنقلاتی
۳۵۴	نماز و قرآن بخوان
۳۵۵	امیرالمؤمنین مردم را به سه گروه تقسیم کرده:
۳۵۶	تیزهوشان غیر امین
۳۵۶	اوصاف تیزهوشان غیر امین
۳۵۷	میوه‌های دانش
۳۵۸	نزول ملائکه بر مؤمنان با استقامت در چه هنگام است؟
۳۵۸	در خوف و حزن مقایرتی وجود دارد
۳۵۹	برکات مادی و معنوی استقامت
۳۵۹	آبادی و عمران شهر و روستا زیر سایه

۳۵۹	تفسیر برکات آسمان و زمین
۳۶۰	قدر زر زرگر شناسد قدر جوهر جوهری
۳۶۱	احترام آیه الله بروجردی رحمته از یک طلبه
۳۶۲	○ غدیر از نگاه قرآن
۳۶۴	ویزگی های روز اکمال دین
۳۶۶	غدیر شجره طیبه است
۳۶۶	غدیر خم کلمه حق است
۳۶۷	غدیر وسیله سعادت دنیا و آخرت است
۳۶۸	شاخص های غدیر
۳۶۸	فرزندان غدیر و ثبات آنان
۳۶۹	علی پیشوای هوایان و کشنده کافر است
۳۷۱	شبهه مهم
۳۷۲	پاسخ شبهه مهم
۳۷۷	○ نگاهی به فرهنگ قیام مهدی - سلام الله علیه -
۳۷۷	پیروزی اسلام وعده الهی است
۳۷۷	چرا مسلمان شدم؟
۳۷۸	پیروزی امت اسلامی وعده الهی است
۳۸۱	روایات اسلامی درباره قیام مهدی بخد توانر است
۳۸۲	پاسخ رابطه العالم الاسلامی
۳۸۵	پاسخ رابطه العالم الاسلامی
۳۸۷	○ مهم ترین رسالت انبیاء
۳۸۸	سرگذشت قوم عاد
۳۹۱	سرگذشت صالح پیامبر
۳۹۱	ناقه صالح علیه السلام
۳۹۳	نکته بیدارکننده
۳۹۳	نکته هشدار دهنده
۳۹۵	رسالت انبیاء
۳۹۶	اعتمادسازی
۳۹۷	اثین پاک الهی یک ودیعه آسمانی
۳۹۷	اثین الهی یک نعمت عمومی است
۳۹۷	ارزشهای جاودانه
۳۹۸	ما هم مسئولیت داریم
۴۰۰	شمه ای از حالات عرفای ربانی
۴۰۱	نامه به شاگرد
۴۰۱	گوشه ای از عرفان
۴۰۳	جامع ترین درس اخلاقی
۴۰۶	پیامبر صلی الله علیه و آله هم به خدا پناه می برد

۴۰۸	ذکر خدا و یاد خدا
۴۰۹	فکر و حاکمیت آن بر انسان
۴۰۹	بهترین فکر
۴۱۰	ارزش یابی زندگی
۴۱۱	قرآن فکر شیطانی فردی را بازگو می کند
۴۱۲	○ فرهنگ اربعین در اسلام
۴۱۲	اربعین در فرهنگ اهل بیت
۴۱۳	اخلاص عمل در چهل روز و نتیجه آن
۴۱۳	فرهنگ اربعین و شناخت آثار و فوائد آن
۴۱۴	آشنائی با فرهنگ اربعین
۴۱۶	نهضت حسینی نشان دهنده دو نگاه
۴۲۵	○ ماه رمضان، ماه خدا
۴۲۶	خطبه بیدارکننده پیامبر
۴۲۶	خطبه پیامبر ﷺ در ماه شعبان
۴۲۸	مهربانی با یتیمان
۴۲۹	اهمیت نماز و سجده
۴۲۹	ثواب افطاری در ماه رمضان
۴۲۹	ثواب های عظیم در این ماه
۴۳۰	خوش اخلاقی در این ماه
۴۳۱	درهای بهشت در این ماه باز شده
۴۳۱	شناخت روزه
۴۳۳	○ حکومت اسلامی، تئوکراسی و دموکراسی
۴۳۳	حکومت تئوکراسی
۴۳۴	معتقدین و اندیشمندان این نوع حکومت
۴۳۵	نظریه سنت اگوستین (۳۵۹ تا ۴۳۰ میلادی)
۴۳۵	تغییر تفکر در اروپا
۴۳۵	نظام دموکراسی
۴۳۶	نظر ارسطو
۴۳۷	نظر اسلام و رابطه با دموکراسی و تئوکراسی
۴۳۷	تعریف حکومت اسلامی
۴۳۸	حکومت اسلامی و اراده مردم
۴۳۹	دیدگاه امام خمینی ره
۴۴۰	نگاه امام در برداشت از نظام دموکراتیک
۴۴۱	نظر امام در رابطه به آراء مردم
۴۴۲	امام و برداشت خاص از دموکراسی
۴۴۳	○ بنی اسرائیل چرا سرگردان شدند؟
۴۴۴	علت سرگردانی بنی اسرائیل

۴۴۴	نافرمانی بنی اسرائیل
۴۴۵	مُرجفین کیانند؟
۴۴۶	آیه یأس نخوانیم
۴۴۶	در مؤسسه رازی
۴۴۷	مقاومت مردان الهی
۴۴۷	دو نفر مردانه مقاومت کردند
۴۴۸	توکل به خدا راه نجات است
۴۴۸	پاسخ بنی اسرائیل
۴۴۹	ما همانند بنی اسرائیل نباشیم
۴۴۹	خدا ولی همه است
۴۵۰	خدا ولی و مالک همه
۴۵۰	چهل سال سرگردانی
۴۵۱	چهل سال محرومیت
۴۵۲	امام است پاسخ داد
۴۵۳	○ قرآن کتاب هدایت
۴۵۳	فضل و برتری قرآن
۴۵۴	دعوت قرآن به تدبیر
۴۵۵	هنگامی که دلها با هوا و هوسها قفل شود؟
۴۵۶	سه اصل اسلامی: ایمان - هجرت - جهاد
۴۵۷	هجرت و جهاد
۴۵۷	ایمان هجرت و جهاد
۴۶۰	جایگاه هجرت در اسلام
۴۶۱	هجرت و جهاد
۴۶۴	آشنایی با فرهنگ هجرت و جهاد
۴۶۶	ارزش یابی هجرت و جهاد
۴۶۷	هجرت زمینه پیروزی است
۴۶۷	آشنایی با مفاهیم هجرت
۴۶۸	نامه میرزای قمی ^۱
۴۶۸	اولوالامر کیست؟
۴۶۹	امنیت، محبت، عدالت
۴۷۱	امانت داری و عدالت در اجتماع
۴۷۲	کلید دار کعبه

پیش گفتار

سلام و صلوات بی شمار به پیشگاه با عظمت پیامبر اعظم ﷺ و فرزندان طاهرینش به ویژه منجی عالم بشریت امام زمان ارواحنا له الفداء و سلام و درود فراوان بر ارواح طیبه علماء راستین و شهداء و مصلحین جهان، و آنان که سربلندی و عزت اسلام و مسلمین را رقم زدند. و برای همیشه درس دینداری و مجاهدت را در راه خدا و پیروی از ولایت را به ما آموختند و شجره طیبه اسلام را آبیاری نمودند. و همواره ذهنها و قلب‌های پاک را متوجه خود ساختند و همچون گنجینه گرانبها در جامعه می‌درخشند.

از آنجائی که به قرآن مجید و مقدس از زاویه‌های متفاوتی می‌توان نگاه کرد. و از ابعاد مختلف مورد مطالعه و تدبّر قرار داد.

ما نیز با بضاعتی اندک این مجموعه فرهنگی اجتماعی را تهیه و تنظیم نموده تقدیم حضور شما برادران و خواهران گرامی می‌نمائیم.

امیدواریم در فرایند ثبت و حفظ و نشر فرهنگ غنی قرآن و ترویج آن سهم کوچکی داشته باشیم و سرانجام ذخیره‌ای ماندگار برای والدین این حقیر باشد. این کتاب که پیش رو دارید و آن را مطالعه می‌فرمائید: آشنائی با فرهنگ قرآن نام گذاری شده است.

فرهنگ قرآن یعنی مجموعه‌ای از معارف نورانی و بی‌پایان قرآن که تاکنون صدها

کتاب در تحلیل و تفسیر آن به زبانهای مختلف با روش‌ها و سلیقه‌های گوناگون توسط دانشمندان نوشته و به رشته تحریر درآمده است.

نگاهها و برداشت‌های مختلف از قرآن

بعضی با نگاه رسیدن به جایگاه مکارم اخلاق.

بعضی نگاه به ادبیات و فصاحت و بلاغت قرآن دارند.

برخی با نگاه فلسفی به آن می‌نگرند.

بعضی با نگاه نجومی و نظام ثابت حرکت زمین و ماه و پیدایش شب و روز با اختلاف منظم اندیشه می‌کنند گروهی با نگاه اینکه قرآن میزان سنجش حق از باطل، و عدل از ظلم است نظر دارند.

گروه دیگر با نگاه علوم اجتماعی و علوم طبیعی بالاخره هر یک از زاویه علوم و معلومات که در آن تخصص داشته‌اند برداشته‌اند و استفاده فراوانی از قرآن برده‌اند همه اینها که یاد آور شدیم به اضافه معارف دیگر در فرهنگ قرآن می‌گنجد ولی مراد ما از آشنایی با فرهنگ قرآن نگاه اخلاقی، رفتاری و گفتاری یک پژوهشگر از قرآن است چرا که بیماری اخلاقی و فساد، جامعه بشریت را تهدید به خطر می‌کند و ناتوی فرهنگی مدرن و عرفان‌های نوظهور در جامعه بیداد می‌کند دانشمندان باید به فکر اصلاح و جبران کمبودها و یا نابودی فرهنگ سالم رفتاری و گفتاری جامعه باشند.

بزرگترین و عالی‌ترین فضیلت یک جامعه بلکه جامعه بشری داشتن روابط صمیمانه و دوستی با یکدیگر و فرهنگ اخلاقی است که در جامعه کنونی روبه زوال است در راه ارتقاء اخلاق اسلامی بیشتر باید بیندیشیم بی‌سبب نیست که خدای متعال پیامبر گرامی اسلام را در خصوص خلق خوش و رافت و مهربانی به خَلْقِ الله شناسانده و مخاطب قرار داده که تو دارای خَلْقِ عظیمی هستی إِنَّكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ^۱

۱. سوره فلم آیه ۴: اخلاق نیک در راه پروردگار در حیات فردی و اجتماعی انسان نقش تعیین‌کننده دارد.

برداشت خطرناک از قرآن

خطرناک‌ترین برداشتها از قرآن این است که بجای بهروری عملی از معارف قرآن و الگوی فکری و اخلاقی قرار دادن آن‌ها زندگی فردی و اجتماعی و تخیلات غیر عقلانی را بر قرآن تحمیل کردن و سلیقه شخصی را به قرآن نسبت دادن و ژست برتر بودن فکر بشری را در برابر قرآن از خود نشان دادن باشد.

این روش باطل و انحرافی برای جامعه اسلامی یک پرتگاه است که سقوط و نابودی فرهنگی را به دنبال دارد و پیمودن راه در بیراهه است که سرانجام آن بن بست و ضلالت و گمراهی آشکار خواهد بود زیرا این‌گونه برداشت از قرآن تفسیر قرآن نیست تفسیر به رای است کفر آن دوزخ می‌باشد.

قرآن راهنمای سعادت است

حقیقت و معنویت آیات نورانی قرآن به گونه‌ای است که پیروانش را هدایت می‌کند و از رساندن به سعادت ناامید نمی‌گرداند.

اساساً خدای متعال قرآن را برای راهنمایی و هدایت بشر نازل فرموده تا مردم را از تاریکیهای زندگی وارد فضای نورانی گرداند.

قرآن را دستگیره ثابت و پا برجا و رشته‌ای محکم قرار داده تا همگان به ریسمان الهی متصل گردند و از پیرامون قرآن متفرق نشوند چنان که خدای تبارک و تعالی مؤمنان در این آیه مبارکه: **وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا هَمِكِي رَابِعَةً** و پناهنده شدن به قرآن امر فرموده به کلمه «جمیعاً» در آیه توجه شود نکته مهمی است، تا اختلاف و تفرقه در امت اسلامی راه پیدا نکند همه یکدیگر را برادر خود بدانند.

مسلمین جهان به این باور باید برسند که قرآن یگانه کتابی است و تنها راهنمایی است که اقتدا کنندگان به خود را به خوبی و اطمینان کامل رهبری می‌کند و به سرچشمه آب حیات ابدی می‌رساند و هرگز باطل و بیهودگی در آن راه ندارد پرچمی

است که پرچمداری آن از سوی خداوند عزیز و بزرگ به عهده پیامبر اعظم گذارده شده که پیروان خود را به درستی و سلامتی راهنمایی کند چنان که در قرآن آمده است:

وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ^۱

این کتابی است پیروز و شکست‌ناپذیر هرگز باطلی نه از پیش رو و نه از پشت سر در آن راه نمی‌یابد زیرا از سوی خدای حکیم و شایسته ستایش نازل گردیده.

در حدیثی از امام صادق (ع) آمده است:

إِنَّهُ لَيْسَ فِي أَخْبَارِهِ عَمَّا قَضَىٰ بَاطِلٌ وَلَا أَخْبَارُهُ عَمَّا يَكُونُ فِي الْمُسْتَقْبَلِ بَاطِلٌ؛ نه در اخباری که از گذشته می‌دهد باطلی وجود دارد و نه در خبرهای آینده قرآن باطلی است هیچ کس نمی‌تواند حقائق قرآن را باطل کند و نه در معارف و دستورات اخلاقی و اندرزهایش خلاقی است و نه اکتشافات علمی که در حال و آینده پدید خواهد آمد.

قرآن چراغ پر فروغی است که هرگز خاموشی ندارد و در همه زمان و مکان نور افشانی می‌کند روشننگری قرآن دانسی و راهنمایی آن همیشگی است که در هیچ عصر و زمانی به خاموشی نمی‌گراید روشننگری قرآن موجب شفاء سینه‌های بیماری که خناس‌ها در آن همواره وسوسه می‌کنند الْخَنَاسُ^۲ الْهَمِي يُرْسُوسُ^۳ فی صُدُورِ النَّاسِ^۴.

همان شیطان خناسی که در سینه‌های مردم پیوسته وسوسه می‌کند.

۱. سوره فصلت ۴۱.

۲. خناس صیغه مبالغه است یعنی عقب رفتن بخاطر اینکه شایطین وقتی نام خدا برده می‌شود عقب نشینی می‌کنند و پنهان می‌گردند، و لذا این واژه به معنی اختفاء نیز می‌باشد.

۳. ورسوس صدای آهسته، افکار و اندیشه بد که به انسان تلقاء می‌شود.

۴. سوره ناس آخرین سوره از قرآن مجید است.

قرآن کتاب حیات و زندگی

همه مردم دنیا دنبال زندگی سالم و بی دغدغه‌اند و برای آن برنامه ریزی‌های مختلف تدوین می‌کنند تا بتوانند برای جامعه زندگی همراه با امنیت و آرامشی دست و پا کنند هنوز به جایی نرسیده‌اند و در سردرگمی اند به نظر اندیشمندان و متفکران حقیقت‌گرا، مهم‌ترین و عالی‌ترین و برترین دستورالعمل زندگی را در قرآن باید جستجو کرد قرآن کتاب حیات و زندگی است آئین زندگی سالم و پاکیزه را که قرآن از آن به حیات طیبه نام برده باید از این کتاب مبارک آسمانی (قرآن) فرا گرفت. آشنائی با فرهنگ قرآن یعنی همین که بدانیم وظیفه ما چیست؟ چگونه زندگی کنیم؟ چگونه آئین زندگی را بیاموزیم؟ و از کجا و از چه مکتبی بیاموزیم؟ و چگونه عمل کنیم؟

رویکرد تمامی این سؤالات و پاسخ آنها هنگامی محقق می‌شود که با فرهنگ قرآن آشنا شویم زیرا: علم اولین و آخرین و علم گذشتگان و آیندگان در فراگیری فرهنگ قرآن است عبد الله بن مسعود (از رسول الله ﷺ) نقل کرده: هر گاه به اندیشه و تصمیم به علم آموزی گرفتید به تحصیل علم قرآن رو آورید: زیرا در قرآن دانش اولین و آخرین است، اِذَا أَرَدْتُمْ الْعِلْمَ فَأَتُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّ فِيهِ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ^۱. مرحوم طبرسی مفسر نامدار مجمع البیان در تفسیر آیه شریفه «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»^۲ گفته: خیر کثیر یعنی علم و فهم قرآن بعضی از علماء فرموده‌اند خیر کثیر آگاهی از حقائق قرآن و رسیدن به حقیقت و معارف از نگاه گفتار و عمل صالح و معرفت و شناخت آفریدگار جهان و درک الهامات الهی و وسوسه‌های شیطانی.

۱. تفسیر مجمع البیان ج اول ص ۹.

۲. سوره بقره، ج ۱، ص ۳۸۲.

تاج‌گذاری تعلیم دهنده‌گان قرآن

رجاء فرزند حیاة در مجمع البیان نقل کرده که گفت: روزی من و پدرم نزد معاذبن جبل بودیم. معاذ به پدرم گفت این پسر کیست؟ پدرم گفت این پسر من است و نامش رجاء است معاذ گفت: آیا قرآن به او یاد داده‌ای پدرم گفت: نه سپس معاذ گفت: قرآن را قطعاً به او یاد بده من از رسول خدا ﷺ شنیدم می‌فرمود هیچ فردی به فرزندش قرآن نمی‌آموزد مگر آن که به سر پدر و مادرش روز قیامت تساجی گذاشته می‌شود همانند تاج فرشتگان و لباسی به آنها پوشانده می‌شود که مانند آن را هیچ کس ندیده است.

رجاء می‌گوید معاذ با دستش به کتف من زد و گفت: ای پسر اگر دوست داری پدر و مادرت در رستخیز به چنین مقامی برسند که تاج گذاری کنند و ملبس به حلتین گردند قرآن را بیاموز!.

معجزه جاویدان

پیامبر اکرم ﷺ معجزات فراوانی در زمان خودشان به مردم ارائه داده‌اند آن معجزات گرچه در کتابهای معتبر ضبط و ثبت شده است این شهر آشوب تعداد آنها را تا چهار هزار نقل کرده است و مسلمانان به آنها باور دارند.

لکن در حال حاضر جلو چشم عامه مردم نیست که آنها را ببینند ولی یک معجزه رسول گرامی اسلام برای همیشه باقی و پایدار است هرگز از بین نرفته و نخواهد رفت همواره جلو دیدگان مسلمانان و مردم جهان درخشندگی دارد و آن قرآن مجید است که بحق و راستی می‌گوئیم: قرآن معجزه جاویدان پیغمبر آخر الزمان است. معجزه ابدی و نورانی اسلام است در هر عصر و زمانی.

رسول گرامی اسلام ﷺ درباره قرآن فرموده:

لَا تَخْصِي عَجَائِبُهُ وَلَا تُبْلِي غَرَائِبُهُ؛^۱

شگفتی‌های قرآن از شماره بیرون است نوآوری‌های قرآن کهنگی ندارد.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) در نهج البلاغه فرموده: قرآن نوری است که بعد از آن ظلمتی نخواهد بود. پناهگاهی است ابدی که به قله بلند آن دشمنان دسترسی ندارند.

راهنمایی است برای هر کس که به آن اقتداء کند با اطمینان او را به سر منزل سعادت می‌رساند این صحیفه آسمانی این معجزه جاودانی هیچ‌گاه با گذشت زمان کهنگی نپذیرد و همواره آیات مبارکاتش تازه و جذّاب و نشاط‌انگیز است.^۲

مردی از امام صادق (علیه السلام) پرسید چه چیز سبب شده که قرآن با فراوانی نشر و پخش و تفسیر، هرگز کهنه نمی‌شود همیشه تازه و سخنان آن به روز است؟

حضرت به آن مرد گفت: زیرا خداوند قرآن را برای یک عصر و مکان و مردم یک زمان خاصی نازل نفرموده، از این رو در هر زمانی، نو و تازه است و برای هر قومی تا روز رستاخیز جدید است.

کتاب حاضر:

کتابی که پیش رو دارید و تقدیم برادران و خواهران دینی می‌گردد پیرامون آشنائی فرهنگ اخلاقی قرآن است که بخش مهم کتاب حاضر را شکل می‌دهد و بخشی هم سخنان اینجانب است که در جلسات مسئولین و مردم شریف استان مرکزی که سالهای متمادی در نهاد امامت جمعه شهرستان اراک انجام وظیفه می‌نمودم، می‌باشد. امروزه نیاز شدید جامعه‌ی ما به قرآن است، ارتباط و انس جوانان ما به مفاهیم و عمل به معارف قرآن از ضروریات است زیرا عمل به دستورات قرآن موجب فضیلت و پاکی آنها می‌باشد. کیست که نداند هجوم بد اخلاقی‌ها و مفاسد ناتوی فرهنگی غرب در اجتماع کنونی ما بیداد می‌کند تمام بدبختی‌ها و فقر اجتماعی و اقتصادی و

۱. وسائل الشیعه ج ۶ ص ۱۷۱ (آل البیت) کافی ج ۲ ص ۵۹۸ بحار الانوار ج ۷۴ ص ۱۳۶.

۲. نهج البلاغه خطبه ۱۹۸.

پاشیدگی اجتماعی از آنها سرچشمه می‌گیرد. هیچ راهی جز روی آوردن به قرآن مجید و این صحیفه آسمانی نیست نجات مسلمانان از سلطه و کینه ورزی دشمنان اسلام جز عمل به دستورات قرآنی نیست. اتحاد مسلمانان یکی از آن دستورات آسمانی است.

شایان ذکر است توفیق چاپ و انتشار این مجموعه به وسیله جناب آقای حاج مرتضی آخوندی مدیر انتشارات دارالکتب الاسلامیه که توفیق فراوانی در نشر معارف اسلامی داشته است گردید امید است انتشار کتاب حاضر که نقش مهمی در ساختار اخلاقی و رفتار جامعه و نسل جوان دارد به زیور طبع آراسته گردد و در دسترس همگان قرار گیرد و برای نویسنده و خوانندگان و برادران که در مقدمات نشر و تصحیح و ویراستاری مخصوصاً سرکار خانم هانیه افخمی زحماتی متحمل شدند پاداش معنوی و اخروی در پیشگاه خداوند منان محفوظ باشد ان شاء الله.

احمد محسنی گرکانی

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ